

Regelbunden tillsyn i Skogsängsskolan

Förskoleklass

Grundskola

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Salems kommun och besökt Skogsängsskolan den 18 november 2008 slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Regelbunden_tillsyn)).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 10 juni 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Skogsängsskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Skogsängsskolan skola intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Skogsängsskolan

Skogsängsskolan	Antal elever
Förskoleklass	54
Grundskola	476

Källa: Skolans uppgifter, hösten 2008.

Skogsängsskolan har verksamhet i förskoleklass samt i grundskolans årskurser 1-9. I skolan finns även två grupper för nyanlända elever, så kallade förberedelseklasser för årskurs 1-5 och 6-9 samt en kommunövergripande särskild undervisningsgrupp. Omkring 35 procent av eleverna i skolan har ett annat modersmål än svenska.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat för elever i årskurs 9

	Skogsängsskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommungrupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	205,7	223,2	195,3	214,7	204,5	223,6	216,7	209,3
Andel (%) som ej nått målen i samtliga ämnen	33	26	33	24	21	17	21	23
Andel (%) behöriga till nationellt program	83	86	85	90	77	90	91	89

Källa: Skolverkets statistik

Kommentar och bedömning:

I de nationella kursplanerna för grundskolan finns mål att uppnå, bland annat i mening att lärare ska bedöma om eleverna nått dessa mål. I Skogsängsskolan görs inga tydliga sådana bedömningar i årskurs 5 och det finns heller inga uppgifter om skolans samlade måluppfyllelse i alla ämnen. Detta behandlas även under avsnitt *Kvalitetsarbete*. För grundskolans årskurs 5 finns även nationella ämnesprov, bland annat i syfte att ge lärare underlag för att bedöma om eleverna nått kursplanernas mål i matematik, svenska, svenska som andraspråk och engelska.

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen

³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

När det gäller dessa prov uppger rektorn att 98 procent av eleverna bedömdes nå målen för proven i svenska år 2008. Motsvarande resultat i matematik och engelska är 95 procent. Detta är en förbättring i ämnena svenska och matematik från föregående år.

De betyg som sätts i slutet av grundskoletiden uttrycker i vad mån eleverna har uppnått de mål som uttrycks i kursplanerna för olika ämnen. Genomsnittliga betygsresultat redovisas i tabell 2 ovan. Av tabellen framgår att 21 procent av eleverna lämnar grundskolan med ofullständigt slutbetyg, vilket är en viss förbättring jämfört med tidigare år där resultaten har varierat från 24 till 33 procent under den senaste 5-årsperioden. Resultatet avseende andel elever som inte når målen i alla ämnen år 2008, ligger under genomsnittet för kommunen, men något över genomsnittet jämfört med riket. Av tabellen framgår även att 77 procent är behöriga att söka ett nationellt gymnasieprogram år 2008, vilket är en markant försämring jämfört med föregående år. Resultatet är även väsentligt lägre än genomsnittet i kommunen och i riket. Vid mera ingående analys av statistik från våren 2008 framkommer även att det finns en avsevärd skillnad mellan flickors och pojkars resultat avseende meritvärde, där meritvärdet för flickor av 218,6 och för pojkar 187,6. Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat samt även analysera resultaten utifrån skillnader mellan flickor och pojkar.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i 7 kap 2 § grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan bland annat ändrats på så sätt att en sådan plan inte enbart ska vara framåtsyftande. Den ska innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne. Dessa omdömen får vara betygsliknande men de bör anpassas till elevernas ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Planen får också innehålla annan information om elevens skolgång om rektorn beslutar detta. Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10). I Skogsängsskolan upprättas individuella utvecklingsplaner för alla elever. De planer som inspektörerna tagit del av tar dock inte tydligt utgångspunkt i de nationella målen. Det varierar även på vilket sätt de individuella utvecklingsplanerna används för att ge eleven förutsättningar nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs för att utveckla de individuella utvecklingsplanerna.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska en skriftlig bedömning ges om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret. Av bedömningen ska elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket framgå. Dessutom kan de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Dokumentet ska undertecknas av läraren. Skogsängsskolan utfärdar inte skriftliga bedömningar för samtliga elever i samtliga ämnen. Skolinspektionen bedömer att detta behöver åtgärdas.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

6 (12)

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen ska undervisning och elevvårdsverksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver för att nå målen för utbildningen.

Den regelbundna tillsynen visar att särskilt stöd erbjuds främst för de elever som riskerar att inte nå målen i svenska, engelska och matematik. I övriga ämnen erbjuds inte stöd som läroplanen avser.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behöver vidtas så att alla elever som är i behov av särskilt stöd kan få detta.

Enligt grundskoleförordningen ska en elev ges studiehundledning på sitt modersmål om eleven behöver det. De elever i Skogsängsskolan som har ett annat modersmål än svenska erbjuds undervisning på modersmålet och studiehundledning ges bland annat vid Elevens val.

Vid intervju med skolledning och lärare framkommer dock att studiehundledning inte ges till alla som är i behov av det.

Skolinspektionen bedömer att skolan ska ge studiehundledning på modersmålet ges till alla elever som behöver det.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärder ska följas upp och utvärderas. I Skogsängsskolan upprättas åtgärdsprogram för alla elever i behov av särskilt stöd. De åtgärdsprogram som skolinspektionen tagit del av visar dock inte eleverns behov kopplade till de nationella målen. Ej heller framgår det när och på vilket sätt åtgärder ska utvärderas. Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs för att utveckla arbetet med skolans åtgärdsprogram.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt § 6 lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Planen bör vara konkret och utgå från aktuell kartläggning av verksamhetens behov som utgångspunkt för planerade åtgärder under det kommande året. Enligt en särskild förordning ska eleverna vara delaktiga vid framtagandet, uppföljning och bearbetning av planen. I arbetet framöver måste, enligt ovan, beaktas att lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Därefter gäller i stället 14 a kap. skollagen (1985:110, ändrad genom 2008:571) och den nya diskrimineringslagen (2008:567). Detta innebär att skolorna från och med den 1 januari 2009 ska beakta bestämmelserna i två regelverk för att garantera samma materiella skydd mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det finns inget som hindrar att skolan för samman de planer som ska upprättas till ett dokument. Tillsynen visar att Skogsängsskolans plan mot kränkande behandling inte utgår från en aktuell kartläggning och inte heller innehåller direktiv hur dokumentation ska föras när något händer. Skolinspektionen bedömer att åtgärder behöver vidtas för att upprätta en plan mot kränkande behandling som fullt ut svarar mot författningarnas krav.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagen ska utbildningen vara avgiftsfri. I verksamheten får förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. I tillsynen framkommer att skolan årligen arrangerar en friluftsdag med skidåkning som ett valfritt alternativ och för detta får eleverna betala ca 300 kronor. Enligt Skolinspektionens bedömning kan inte 300 kronor anses vara en obetydlig kostnad i skollagens mening, trots att det ges som ett frivilligt alternativ för eleverna. Detta behöver skolan åtgärda.

10 (12)

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen får styrelsen (alternativt rektorn), efter att ha hört elevvårdskonferensen, besluta om anpassad studiegång om en elev inte bedöms kunna tillgodogöra sig utbildning i vissa ämnen.

I Skogsängsskolan saknas sådana beslut i den s.k. förberedelseklassen, trots att eleverna vanligtvis inte erbjuds undervisning i samtliga ämnen. Detta behöver skolan åtgärda.

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måloppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skolförfattningarna har rektorn ett ansvar för att eleverna når målen för utbildningen. Detta medför en skyldighet att kontinuerligt följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav. Tillsynen visar att det på övergripande skolnivå saknas uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 och skolan behöver analysera i vilken mån de nationella målen har förverkligats och vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måloppfyllelse. Vidare visar Skolinspektionen att analys av resultaten ur genus- och ämnesperspektiv inte görs systematiskt. Skolinspektionen bedömer sammantaget att behöver skolan vidta åtgärder för att förbättra sitt kvalitetsarbete.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att

vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag.

I Skogsängsskolans kvalitetsredovisning för år 2007 redogörs för hur skolan lyckas med kommungemensamma och skolans lokala mål. Dock redovisas skolans måluppfyllelse på ett sätt som är svårt att förstå för personer utanför verksamheten. I Skogsängsskolans kvalitetsredovisning saknas också uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 i samtliga ämnen. Därmed förloras också, enligt Skolinspektionens bedömning, beslutsunderlag för att utveckla verksamheten i förhållande till nationella mål.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att kvalitetsredovisningen behöver utvecklas så att måluppfyllelsen och de åtgärder som skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse, klarare framträder.

2009-03-10 Stockholm

Marita Bergman

Bertil Karlhager